THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. WINBERG, President, Gen. Mgr. H. HIRSH, Editor
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
67 Elizabeth Street Telephone Main 4582
SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd 1913

דער מעגליכער אידישער געווינס פון דער מלחמה

אז די איירעפעאישע מלחמה האט געמאכט א גרויסען חורבן צווישען אידען, איז שוין א זאך וואס אלע ווייסען. עס שיינט אבער, אז גאר אהן גוטע רעזולטאטען פאר אונז וועט זי ניט בלייבען.

די ערשטע שפראצונגען פון א גוטער זאך האבען זיך שוין אנגעפאנגען ארויסצוצייגען. דאס אידישע פאלק האט אנגעפאנגען צו ריידען וועגען פעראייניגונג; מען רעדט וועגען שאפען א אידישען קאנגרעס, זאגאר א שטענדיגען אידישען פארלאמענט, מען רעדט וועגען פעראייניגען זיך אין יעדען לאנד, אין יעדער שטאדט זאגאר; די טאגעס-פראגע פון טאג אין דער גאנצער אידישער פרעסע איז פעראייניגונג פון אלע סארטען און אויף פערשידענע אופנים.

די כוואליע פון נאציאנאלע געפיהלען וועלכע האט פערפלייצט די גאנצע וועלט, וועלכע האט זאגאר צוריסען די שטארקע אינטערנאציאנאלע בעוועגונגען פון סאציאליזם און אנדערע עהנליכע וועלט-אידעאלען, האט אויך פערכאפט די אידישע נאציאן; אידען האבען זיך אנגעפאנגען טוליען איינע צו די אנדערע, צו דערנעהנטערען זיך, צו ריידען מיט א פריינדליכערען פאן; די גרויסע קומען צו די קלענערע, די קלענערע צו די גרויסע פרעמדע פון נעכטען גיבען זיך שלום עליכם און אבהאהל מיר האבען נאך קיינע גרויסע זאכען ניט אויפגעטהון, איז שוין אבער, ווי געזאגט, געמאכט געווארען א גאנץ גוטער אנפאנג.

דער פאקט איז נאך מעהר ערפרעהענד דערמיט, וואס די רייד וועגען פעראייניגונג זענען צוערשט געקומען פון די העכערע קלאסען, פון יענע קלאסען, וועלכע האבען אימער ניט געוואלט הערען וועגען אידישע נאציאנאלע אחדות; פון דער ענגליש-אידישער, פראנצויזיש-אידישער, איטאליעניש-אידישער און אמעריקאניש-אידישער אריסטאקראטיע. אונזערע פערשידענע גדולים וועלכע האבען אימער געלייקענט אין דער עקזיסטענץ פון א אידישער נאציאן, זיי האבען בלויז אנערקענט דאס יודענטהום אלס א רעליגיעזע פארמע פון געוויסע בירגער, זיינען יעצט געקומען צום שכל, אז מיר זענען אויסער בירגער פון פערשידענע לענדער, אויך א פאלק פאר זיך אליין, מיט אייגענע פראבלעמען, אייגענע אינטערעסען, אייגענע צרות און אייגענע האפנונגען; זיי האבען אנערקענט די נויטווענדיגקייט צו ארבייטען געמיינזאם און זיי ריידען יעצט וועגען א פעראייניגונג מיט די מאסען, א זאך וואס זיי האבען ביז יעצט געהאלטען פאר אן אונמעגליכקייט.

א געוויסער פראפעסאר אין פאריז האט ניט לאנג בעמערקט, אז צווישען די חיות און אינזעקטען קומען יעצט פאר גראדע אזעלכע מלחמות ווי צווישען מענשען; ער האט עס איבערצייגנט צו פיעלע וויסענשאפטסלייט מיט לעבעדיגע פאקטען און ער האט דערפון געדרונגען, אז די פלאנעטען האבען עס יעצט אויסגעאייבט אזא איינפלוס אויף אלע לעבעדיגע בעשעפענישען, זיי זאלען פיהלען זיך צו פיהרען א קאמפף צווישען זיך; ער בעהויפטעט דעריבער אז די יעצטיגע מלחמה אין איירופא איז אויך דער רעזולטאט פון דעם פלאנעטען-איינפלוס, וועלכער האט געמאכט א גרויסען טהייל פון דער מענשהייט קאמפס-לוסטיג.

אויב מיר זאלען גלויבען יענער בעהויפטונג פון דעם פראפעסאר, מעגען מיר אויך זאגען, אז אנדערע פלאנעטען האבען געהאט אויף דער מענשהייט אן אנדער איינפלוס, פון וועלכען זי זאל אנגעשטעקט ווערען מיט נאציאנאל-מיקראבען און ווערען פעראייניגונגס-לוסטיג.

דאס אידישע פאלק האט זיך אויך אנגעשטעקט מיט יענע מיקראבען מעהר אדער וועניגער, דאס איז כמעט א זיכערער פאקט. אורטהיילענדיג נאך די לעצטע פאסירונגען אין אלע אידישע צענטערען און זעהענדיג ווי אלעס שטרעבט ביי אונז צו פעראייניגונג נאכדעם ווי עס איז שוין געווען א זיכערע זאך, אז די צובראכענע שטיקלאך פון אונזער נאציאן קענען זיך בשום אופן ניט צוזאמענלעגען; אז די טרוקענע, פערדארטע אידישע ביינער קענען אויף זיך קיין הויט און פלייש קיינמאל ניט אנציהען.

וואס עס זאל ניט זיין די אורזאכע פון דעם נייעם ווינד אין דער אידישער מחנה, איין זאך איז זיכער, אז דער נייער ווינד איז דא און ער בלאזט זעהר שטארק.

און ווען אויף דעם אידישען חורבן פון דער מלחמה, זאל ווירקליך קענען אויפגעבויעט ווערען א אידישע פעראייניגונג, וואלט עס זיכער געווען דער גרעסטער אידישער געווינס. עס וואלט געווען דער ערשטער שוואלב, וועלכער וואלט אונז געבראכט די פרעהליכע בשורה פון דעם אידישען פריהלינג, ווייל אלעס וואלט דורך דער אידישער פעראייניגונג אויסגעבעסערט ווערען, אלע אידישע צרות אין גלות וואלטען דורך דעם פערשווינדען, און פיליכט מאכן דער גלות אליין אויך.

אויסבעסערונגען אין דער תלמוד תורה

מיר האבען שוין איינמאל אויף דיעזען פלאץ געשריבען וועגען דער היגער תלמוד תורה און ווי זי ווערט פערנאכלעסיגט פון דער היגער אידישער בעפעלקערונג; מיר האבען שוין איינמאל אפעלירט צו די אידען פון שטאדט צו זעהען טהון עטוואס פאר דיעזער וויכטיגער אינסטיטוציאן אנצייגענדיג איהרע גרויס וויכטיגקייט און נויטווענדיגקייט.

עס פרעהט אונז יעצט צו מעלדען, אז מיט דעם תלמוד תורה האבען זיך ענדליך פעראינטערעסירט פעהיגע און טיכטיגע פערזאנען און זיי פלאנירען יעצט צו אויסשטעלען דעם אויבענדערמאהנטען אידישען ערציהונגס אנשטאלט אויף א פעסטען און געזונטען באדען, הן פינאנציעל, הן מאראליש.

עס ווערט יעצט פארמירט א שטארקע פינאנס-קאמיטע פון פראמינענטע היגע בעלי בתים, ווי אויך א באארד אף עדיוקיישאן. די ערשטע וועט זיך אין גאנצען אבגעבען מיט ברענגען די פינאנצען פון דער תלמוד תורה צו אן ערפאלג. וועהרענד די צווייטע קאמיטע, וועט זיך שטארק און שטענדיג אינטערעסירען מיט דער פראגראם פון די למודים, מיט דעם אויסוואהל פון די לעהרער און ביכער און מיט דעם פראגרעס פון די תלמידים.

די ביידע קאמיטעס האבען שוין צוגעצויגען נייע פרישע בלוט, יונגע ענערגישע מענשען וועלכע פערשטעהען זייער אויפגאבע און וועלכע זענען בערייט צו ארבייטען מיט זייער גאנצער קראפט ניט פון כבוד וועגען. נור אוים ריינער איבערגעבענהייט צו דעם אידעאל, אוים פערלאנג צו זעהען אז די היגע אידישע קינדער זאלען ערצויגען ווערען אין דעם אידישען גייסט, אנשטאדט דעם וואס ביז יעצט ווערט זייער אידישע ערציהונג אדער אין גאנצען פערנאכלעסיגט, אדער עס ווערט אנגעטרויעט צו פעדלער-מלמדים וועלכע מאכען די קינדער פאר אלעס אין דער וועלט אבער ניט פאר אידען.

די נייע אויסבעסערונגען אין דער תלמוד תורה וועלען זיכער צוציהען אלע אידישע קינדער אין שטאדט און טאראנטא וועט דאן קענען שטאלצירען מיט א ריספעקטען ערציהונגס-אנשטאלט וואו די קינדער וועלען לערנען מיט חשק און מאכען גרויס ערפאלג אין אלעס וואס זיי וועלען דארטען לערנען.

דער אמת וועגן פאלעסטינא

ידיעות וועגען די פאסירונגען אין פאלעסטינא, וואס זענען אם מייסטענס געקומען פון אלעקסאנדריא, האבען אויפגערודערט און בעאונרוהיגט די אידען פון דער גאנצער וועלט, און איבערהויפט די רוסישע אידען, וועלכע זענען ענג פערבונדען עקאנאמיש מיט ארץ ישראל, דערפאר האבען א גרויסען און וויכטיגען אינטערעס די ידיעות פון זעהר זיכערע קוועלען, וואס די פאלעסטינער פארשטעהער און כלל טהוער, האבען לעצטענס ערהאלטען.

עס ציינט זיך ארויס, דאס די אידישע קאלאניעס לעבען ריכטיג איבער א גרויסען קריזיס, נאר ס'איז אבער ניט ריכטיג די אלעקסאנדר'ער בעהויפטונגען, דאס די קאלאניעס זענען אין גאנצען צוראבירט און פערניכטעט געווארען. פון א בעפעלקערונג פון 110.000 מאן וואס די קאלאניעס האבען געהאט, זענען בלויז אבגעפאהרען 5.000, און הויפטזעכליך פון גליל איז כמעט קיינער פון די קאלאניסטען ניט אבגעפאהרען, און פון דער קליינער צאהל וואס זענען אבגעפאהרען זענען בלויז געווען עטליכע וואס זענען אבגעפאהרען זענען בלויז געווען עטליכע וואס זענען געווען אין לאנד צו 2 יאהר און איינער 5 יאהר.

די וואס זענען אבגעפאהרען, פון יהודה בעשטעהען פון פרויען, וועמענס מענער וואוינען אין רוסלאנד, שילער וואס זענען זיך געקומען לערנען פון רוסלאנד, זקנים, וואס זענען געקומען שטארבען אין ארץ ישראל, און פלעגען לעבען פון די פאר רובעל וואס די קינדער פלעגען זיי צושיקען פון דער היים, און ארבייטער, וואס האבען דורך'ן קריזיס ניט געהאט קיין ארבייט.

פון די אייגענטהימער — קאלאניסטען האט נאך קיין איינער ניט פערלאזען דאס לאנד.

די טערקישע רעגירונג פאדערט אפילו אז די וועלכע זענען געבליבען אין לאנד, זאלען ווערען טערקישע אונטערטהאנען, נאר מ'האט געפועל'ט אז מ'זאל זיי געבען צייט דערצו. די טערקישע רעגירונג זאגט צו, אז פון דעם מאמענט פון איבערנעהמען אונטער איהר שוץ, וועט זי קיין סאלדאטען ניט נעהמען פאר א יאהר צייט, וואס איז יעצט א גרויסע פריווילעגיע, ווייל מ'האפט אז די מלחמה וועט אזוי לאנג ניט דויערען; זי וועט אויך נעהמען 40 פראנק, אנשטאט 100, פאר ווערען אונטערטהאנען מיט א גאנצע פאמיליע.

די אלע רעקוויזיציעס פון ערד, פערד, בהמות און פראדוקטען, זענען געמאכט געווארען פון א ספעציעלע קאמיסיע, וואס איז געקומען פון קאנסטאנטינאפאל, און יעדעס בעזונדער איז רעגיסטרירט געווארען און מ'האט אויף דעם ארויסגעגעבען א רעגירונגס רעסיט. מ'האט אבער קיין זאך ניט קאנפיסקירט.

מ'דארף אויך ניט פערגעסען, אז צוויי דריטעל פון די ערד און תבואה וואס די פאלעסטינער אידען בעזיצען פון טערקישע, דייטשע, עסטרייכישע, האלענדישע און אמעריקאנער אונטערטהאנען, און זעהר פיעל אויף פראנצויזישע פארשטעהער פון באראן ראטשילד, און די יק"א.

די אבטהיילונג פון דער אידישער קאלאניאל באנק אין קאנסטאנטינאפאל, פונקציאנירט אונגעשטערט, אין פאלעסטינא האט מען די בראנטש צוגעמאכט, נאר די דירעקציע האפט אז דורך דער מיטהילף פון אמעריקאנער אמבאסאדאר מארגענטהאו, וועט מען זיי ערלויבען צוריק צו עפענען, (דאס איז שוין געשעהן.)

וועגען די שולען אין יפו און ירושלים, חיפה, שולען פון הילפס פעראיין, יפו'ער גימנאזיום, לעהרער סעמינאריום, און אלע קאלאניסטישע שולען איז ערהאלטען געווארען אין ידיעה, אז זיי פונקציאנירען אלע, אחוץ דער מיידלאך שולע אין יפו. די שולען פון דער אליאנס איזראעליט, האט מען געהאט צוגעמאכט, נאך מ'האט זיי נאכהער ווידער געעפענט. אין אלע שולען לערענט מען, ווי אימער, אויף העברעאיש.

די ידיעה פון אלעקסאנדריא אז די טערקישע רעגירונג פערפאלגט די העברעאישע שפראך, — איז דארט ניט גוט פערשטאנען געווארען. מ'האט נאר געפאדערט, אז אלע פלאקאטען שילדען איבער די קלייטען, און ברעטלאך אויף די טיהרען, זאלען האבען גלייך מיט דעם העברעאישען אויפשריפט אן אראבישע איבערזעצונג, ווי אויך איז ניט ריכטיג די ידיעה, אז די אראבער האבען פערכאפט אידישע קאלאניעס. די רעגירונג האט נאר געשטעלט שומרים אין די קאלאניעס, אידען און אראבער.

אין גליל איז רוהיג. וועגען יהודה קען מען אבער דאס זעלבע ניט זאגען, ווייל די געגענד געפינט זיך נעהנטער צום סועץ קאנאל, וואו עס קומען פאר שלאכטען.

די עקאנאמישע לאגע איז אבער אין פאלעסטינא זעהר א געדריקטע, און די פועלע אונבעשעפטיגטע נויטיגען זיך אין הילף. די אמעריקאנער אידען העלפען זעהר פיעל; מ'האפט אז אידען פון אנדערע לענדער זאלען העלפען שנעל ווי מעגליך, מיט וואס זיי קענען נאר, די ענגלישע רעגירונג האט ערלויבט ארויסצופיהרען געלד פון אלעקסאנדריא צו שטיצען די פאלעסטינער אידישע בעפעלקערונג.

די ידיעה אז דער יפו'ער פארט איז געמינעוועט — איז ניט ריכטיג.

מ'האט אויך געשריבען אז פון דער אידישער קאלאניע קאסטיניע, האט מען אלע קאלאניסטען ארויסגעשיקט און מ'האט דארט די געגענד בעפעסטיגט. דאס האבען בלויז איבערגעלעבט א שרעק, ווייל מען האט נעבען דער קאלאניע געפונען א דערהרג'עטען אראבער. ס'איז אנגעקומען א קאמיסיע, און יעצט פיהרט זיך א לאנגער פראצעס, וואס וועט דויערען יאהרען, ווי געוועהנליך, אין טערקיי.

מ'האט אויך געמעלדעט אז אין דער קאלאניע חדרה (גליל) האט מען צוליעב סטראטעגישע צוועקען אויסגעהאקט א עקאליפטוס וואלד, וואס האט געקאסט 25 יאהר ארבייט און פיעל געלד. עס ציינט זיך אבער ארויס, אז דארט איז ניטא קיין איין טערקישער סאלדאט, און מ'האט קיין איין בוים ניט אויסגעהאקט.

מ'האט אויך געמעלדעט, און עס האט געמאכט א געוואלדיגען רושם, די ידיעה אז די מיליטערישע בעאמטע פון ירושלים האבען ארויסגעגעבען א בעפעהל צו אונטערדריקען אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס און אונטערנעהמונגען אין פאלעסטינא, און אז מ'וועט בעשטראפען דעם יעניגען וואס וועט בעלאנגען צום ציוניזם מיט'ן טויט. יעצט ערפאהרט מען אבער, אז קיין אפיציעלער בעפעהל איז ניט ארויסגעגעבען געווארען, נאר אין אן אראבישער צייטונג וואס געהט ארויס אין ירושלים האט בעגיאלארין, דער נאהענטער ראטהגעבער פון דזשעמאל פאשא, אנגעשריבען אנ'ארטיקעל, אין וועלכען ער האט געפאדערט אז מ'זאל אונטערדריקען דעם ציוניזם — און דאס האט ארויסגערופען די בהלה.

מען האט אויך פון אלעקסאנדריא געמעלדעט, אז מ'האט ארויסגעשיקט 28 פון די אנגעזעהנסטע פאלעסטינער כלל-טהוער אין טיעף אזיען. די געשיכטע איז פארגעקומען אזוי: דזשעמאל פאשא, דער גובערנאטאר פון פאלעסטינא, האט זיך דערוואוסט אז די אידישע פיהרער זענען שטארק אונצופרידען מיט זיין בעפעהל צו ענטוואפענען די „שמורים", האט דזשעמאל פאשא ארויסגערופען צו זיך 12 מענשען: פון ירושלים — דר. סעגאל און י. ה. יעלין; פון יפו — מ. דיזענהאף, דר. באגראטשאוו, דר. טוראוו, בערלין, אבראבאי, גאלדענבערג, י. גראזאווסקי און סלושטש; פון פתח תקוה — מ. מייערעוויץ. דזשעמאל פאשא האט זיי אנגעוויזען, אז אין קריגס צייט טארען זיי ניט קריטיקירען אפען זיינע האנדלונגען — און האט זיי דערפאר ארויסגעשיקט אין טעוריאדא. ער האט זיי נאכהער ערלויבט אריינצוקומען.

אין דער צייט ווען די אידישע צרות געהען שוין אריבער איבער די ברעגעס, ווען דער אונגליק איז אזוי גרויס און די וואס האבען אין פאלעסטינא אייגענע, ווייסען ניט וואס איבערצוטראכטען, איז ווינשענסווערטה, אז זיי זאלען זיך בעקענען מיט די אויבענדערמאהנטע פאקטען, וואס קומען פון כלל-טהוער, וואס ווייסען די גענויע לאגע פון די פאלעסטינער אידען, כדי זיי זאלען זיך בערוהיגען.

בריעף פון ניו-יארק

פון א נוי יארקער

ברוכים אתם, געבענשט זענט איהר אידען פון דער פראווינץ. אייערע נערוון זיינען ניט אנגעצויגען צום פלאצען און אייערע מוחות זיינען קלאהר, ריין, פיליכט אמאהל פוסט — איהר זאלט אויף מיר קיין פעראיבעל ניט האבען, מיר זיינען דאך אייגענע מענשען — יעדענפאלס ניט פערטומעלט ווי אין דער גרויסער שטאדט איבערהויפט ווי אין ניו יארק הבירה.

פליינע דבורים ווילט איהר? נאט אייך:

אין בלאטטאון, למשל, לעזט חיים מענדעל דער קאסטומער פעדלער איין צייטונג, לאמיר זאגען דאס טאגעבלאט, און זיין זוהן, ווי הייסט ער דארט דער וויסער חברה'ניק, לעזט אויך איין צייטונג, דעם "פארווערטס", למשל. חיים מענדעל, דער אלטער, איז א שטילער רוהיגער איד געהט זיך מיט זיין גאנג שוין פון יאהרען און יאהרען, גלויבט אין זיין שוהל מיט'ן חזן מיט'ן מחזור, קוקט אריבער, איבער די ברילען, אויף זיין זוהנדעל ווען יענער עסט אהן א היטעל אדער ווען ער טהוט אזוי און עולה'נקע.

איין גאנג, זיין אלטער גאנג, איין שניט און איין ארט רעגקען.

א רוהיגער איד מיט גאנצע נערוון.

דער "משומד" זייגער, ווי ער רופט זיין זוהנדעל, לעזט דעם "פארווערטס" און ער איז אויך גאנץ רוהיג. אן אנדער גאנג אפילו, אן אנדער שניט, אנדערע רעיונות, עס שטימט אבער... ער ווייסט אז אויף דער וועלט זיינען פאראן צוויי קלאסען:

איין קלאס בעשטעהט פון ארבייטער, וואס מאכען אלעם און אליין האבען זיי קרחת, שאפען אלע רייכטהימער און אליין זיינען זיי גרויסע קבצנים, און דער צווייטער קלאס זיינען די פאבריקאנטען, דיא פאסקודניאקעס, וואס טהוען אליין גאר ניט און האבען כל טוב, לעבעדיג אויף'ן חשבון פון דעם ארבייטער.

ער ווייסט אז אויסער דעם "פארווערטס" זיינען פאראן נאך צייטונגען, נאר זיי רעכענען זיך ניט...

ער גלויבט אין זיין "פארווערטס" ווי יענער אין טאגעבלאט.

ביידע גאנץ רוהיגע און סאלידע מענשען און, איבערהויפט, מיט גאנצע נערוון און מיט ריינע מוחות דאס הייסט ניט קיין צוטומעלטע.

אנדערש איז עס אבער מיט'ן נוי-יארקער אידען וואס לעזט. אז ער טראגט עס אריבער איז ער פון אייזען.

דער עלעווייטאר וואס קלאפט אין קאפ פון אויבען אהן אן אויפהער ווי דאס פליגעל פון טיטוס הרשע. דאס לויפעניש און יאגעניש פון די קארס, סאבוויים און פושקארטס, דער הויהא מיט'ן רעש און געפילדער פון גיהנום צורודערען ניט אזוי די נערוון מיט'ן מח ווי די צייטונגען.

* * *

מיינער אן אלטער בעקאנטער פלעגט זיך קלאגען פאר מיר — דאס איז געווען מיט יאהרען צוריק ווען עס איז נאך ניט געווען קיין טעגליכע אידישע סאציאליסטישע צייטונג, בלויז די וועכענטליכע "ארבייטער צייטונג" — איך ווייס ניט, פלעגט ער זאגען, וואס מיט מיר איז, לעז איך די "ארבייטער צייטונג" בין איך א סאציאל-דעמאקראט, לעז איך די "פרייע ארבייטער שטימע", ווער איך אן אנארכיסט".

עס פלעגט מיר פשוט רייסען דאס הארץ אויף איהם. לויט זיין קרימען זיך האב איך פערשטאנען אז אין זיין מוח איז א גאנצער טומעל און דאס דער בעל דבר מאטערט זיך נעבאך א גאנצע וואך ווי עס איז ארויסצוקריכען פון דעם פלאנטער ביז די "ארבייטער צייטונג" ערשיינט ווידער און ער לעזט זי. דורך מיט קאפ און אלע ספיקות ווערען פערענטפערט און ער בערוהיגט זיך און איז שוין ווידער א "גאנצער" סאציאל דעמאקראט, ביז ער לעזט דעם נייעם נומער "פרייע ארבייטער שטימע". ווידער די נעכטיגע געטער צובראכען, און ווידער ליגען זיינע נעכטיגע אידעאלען אין שטויב און ערניעדריגט און ווידער דער זעלבער טומעל אין מוח.

צופעליג איז דיעזער לעזער היינט נעבאך אן אלל-רייטניק, און איז שוין "פראקטיש" און לעזט ענגליש. און, פאלגליך, איין צייטונג, איין סארט צייטונג, יעדען טאג און — ער לעבט נאך!

ווי וואלט אבער דער זעלבער פוסח על שתי הסעיפים'ניק אנגעשפארט ווען ער וואלט געלעזען אידיש?

אין דער פריה וואלט ער געמוזט לעזען דעם "מארגען זשורנאל", ווייל עס איז די איינציגע אידישע מארגען צייטונג. א גאנץ "בכבוד'ע" אמעריקאניזירטע בעל-הבית'ישע צייטונג. א צייטונג וואס היצט זיך ניט, לויפט ניט און כאפט ניט ווייל זי האט אין דער פריה קיינע קאנקורענטען. זי שרייבט ניט קיין גאנץ גרויסע אותיות אויף די נייעסטע נייעס אפילו.

א נייעס למשל ווי דאס וואס א פאלק סאלדאטען האט פערגוואלדיגט א פיצעלע האלב יעהריגע מיידעלע, איז זי מודיע גאנץ רוהיג און געלאסען מיט א קליין קעפעלע פון אויבען גלייך ווי עס איז גאר ניט געשעהען פון גרויסער וויכטיגקייט...

די זעלבע פייקע קעפעל שטעלען זיי אויף א נייעס אז אין רוסלאנד האט אויסגעבראכען א רעוואלוציאן פון איין עק לאנד ביז אין צווייטען.

די אידעאלען וואס דיעזע צייטונג פערזינגט זיינען אויך ניט קיין אי-איי-אי-אידיגע. זי געהט זיך מיט איהר רוהיגען, פראקטישען, געשעפטסמעסיגען באלעבאטישען גאנג. זי האלט פון קיינע איזמוסען.

פערקעהרט איהר טרעפט אפט דיא רעדאקציאן גיסענדיג אייז קאלטע וואסער אויף איהרע לעזער כדי זיי זאלען פון היץ, ניט אראבגעפיהרט ווערען פון קאלטען און פראקטישען וועג.

ווערט ער, דער לעזער הייסט עס, בעאיינפלוסט פון דער אייז קאלטער אטמאספערע און איז זיך אזוי באלעבאטיש קאלט ביז — ער קריגט איינס א זייגער דעם "פארווערטס".

און דעם "פארווערטס" מוז ער לעזען איבער פערשידענע אורזאכען:

ערשטענס, ווייל עס זיינען שוין אוועק אייניגע שטונדען און עס ווילט זיך שוין נייערע נייעס.

צווייטענס, ווייל ער איז א יוניאן מאן מוז ער וויסען די יוניאן און ארבייטער נייעס.

דריטענס, ווייל דאס איז גאר אן אנדער סארט צייטונג. ניט נור איז דא אלעס היים און היציג, נור דער גאנצער כאראקטער איז אן אנדערער, און פון אלעם וואס אונזער לעזער האט געלעזען אין דער פריה איז געווארען אש און בלאטע. פון אמת איז געווארען שקר און פון שקר — אמת, און דער "פארווערטס" האט מנצח געווען ביז — ער לעזט דעם קונדס.

דער קונדס נעהמט, מיט א שמייכעלע אויף'ן פנים, אלע זיינע, דעם לעזערס, "גרויסע" און קעהרט זיי איבער אויף דער לינקער זייט, און טהוט זיי אן פאיאצקע מיצלען, און "ערקלעהרט איהם" אז שלום אש איז א ליגנער, אז פרץ הירשביין קען אנטהאן גוט זיין שניפס, אז ווינטשעוועסקי איז א באבעצע, אז זשיטלאווסקי איז א נאר ניט, אז קאהאן איז אן אויסוואורף, אז בובליק איז א בהמה אז אלעס איז בלאטע שבבלאטע...

און ער פיהלט אז דער מוח קעהרט זיך איהם איבער.

און ווי האלט עס מיט די גוים אין דיעזער בעציהונג?

די גוים לידען דא בלויז פון דעם גרויס שטאדטישען טאהראם אבער ניט פון זייערע צייטונגען:

דער סאציאלאגישער דעפארטמענט פון קאלאמביא יוניווערזיטי האט ערשט פערעפענטליכט א סטאטיסטישען שטודיום איבער די טעגליכע צייטונגען וואס ווערען פערעפענטליכט אין ניו יארק אין פערשיעדענע שפראכען, וואו עס ווערט קאטעגאריש בעוויעזען אז וועהרענד דיא ניט אידישע צייטונגען גיבען מעהרסטען טהייל זייערע לעזער נייעס, אלס לעזע שטאף און גאנץ וועניג זאכען וואס האבען וועלכען עס איז פובליציסטישען אדער ליטעראַרישען ווערטה, גיבען די אידישע צייטונגען פונקט פערקעהרט, נייעס זעהר וועניג און די גרעסטע טהייל פון צייטונג ווערט אויסגעפיהלט מיט עדיטאריעלע, פובליציסטישע, ליטעראַרישע און פילאזאפישע ארטיקלען.

אזוי אז וועהרענד דער ניט אידישער לעזער שטודירט זיין וועלט אנשוואונג אין ביכער אדער אין מאנאטליכע זשורנאלען געפינט זי דער איד אין זיין טעגליכער צייטונג, און דער רעזולטאט איז, אז כלנו חכמים, כלנו נבונים, נאר מעהר פון אלעם איז דער ציניזם ביי אונז פערשפרייט און טאקי דערפאר, ווייל אנווייזענדיג אז יענעמס טהעארי טויג ניט פוילט מען זיך ניט און מען ווייזט אז ניט נאר די טהעארי נאר אז דער בעגרינדער פון דער טהעאריע איז א כל-בו'ניק און אזוינער און אזוינער, און דער ווייטער בלאט בעגנוגנט זיך ניט מיט קריטיקירען דאס לעבען אין אלגעמיינעם, פערקעהרט דאס לעבען לאזט ער צורוה און הויפטזעכליך ווייצעלט ער זיך אויף אמיאוסען און ציניזשען אופן פון אונזערע בעסטע, פון די טאן געבער, און דער דורכשניטליכער לעזער ווערט א צוטומעלטער און קומט צום שלום און אז אלעם איז — ווי מרדכ'לע זאגט — א טפו!

נאר צו ער קומט צו אזא שלום אדער צו אן אנדערען און אפשר קומט ער גאר צו קיין שלום ניט, אז עס טומעלט אין מוח איז קיין פראגע.

וועהרענד איהר, קאנטרי אידען, אדער ווי מיר רופען אייך די "פארמערס" איהר לעזט אייער לאקאלע צייטונג און אמאהל, זעהר זעלטען, א ניו יארקער צייטונג און עס שטימט און אייערע נערוון זיינען רוהיג.

אט האבען מיר איצט למשל אויף דער טאגעס ארדנונג די קאנגרעס פראגע, דאס הייסט צו זאגען די אמעריקאנער אידען פערופען א קאנגרעס כדי מען זאל בעשליסען וואס אונזער שטעלונג זאל זיין

(פארטזעצונג אויף פיידזש 5.)

„פארטשריט"
יוסף שלאסבערג, רעדאקטאר
ארגאן פון די אמאלגאמייטעד קלאדהינג ווארקערס אף אמעריקא, א וועכענטליכע צייטונג פאר די שניידער ארבייטער און אויך פאר אלע אנדערע ארבייטער
מיט מיטווירקונג פון: יוסף שלאסבערג, דוד פינסקי, דר. מאקס גאלדפארב, א. י. שיפליאקאף, מאַרים ראטענבערג, בן מתתיהו, א. מילער און אלעקם קאהען.
איינצעלנע קאפיע 2 סענט
אין אלע דרוקערינס סטארס 145 סענט פעטריק סטריט, 64 עליזאבעט און 465 קווין סטריט וועסט.

מ. העלער
176½ קווין סט. וועסט

נייעס פיר אידען
אין אידישע סטאר
פאר אידען
מיר מאכען אלערליי דזשועלערי גלייך אויף'ן פלאץ. התונה רינגען ווייל איהר ווארט. מיר פיקסען אלערליי דזשועלערי פאר דעם ביליגסטען פרייז
14 קעראט התונה רינגען 80 סענט א פעני-ווייט.
18 קעראט התונה רינגען $1.00 א פעני-ווייט.
וואטשעס געקלינט גוט און גאראנטירט 40 סענט
מיין ספרינגס 40 סענט. הייר-ספרינגס 40 סענט דזשועלס 40 סענט, סטעפס 50 סענט.
מיר מאכען אייערע אלטע דזשועלערי ווי נייע פיר א קליינעם פרייז.
אלערליי ברילען ריכטיג געפאסט צו אייערע אויגען 98 סענט.
מיר גיבען אייך ראיעלע סחורה פאר דעם ביליגסטען פרייז.
מ. העלער
176½ קווין סט. וועסט טאראנטא